

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

1. כללי:

- 1.1 במסגרת תנועת הצופים פועלים כלי רכב רבים, הן בבעלות התנועה, הן כלי רכב שכורים עבור בעלי תפקידים ופעילים בתנועה והן בעלי תפקידים הנוהגים ברכבם הפרטי לצורך תפקידם במסגרת פעילות בתנועה.
- 1.2 כמות הנסועה (מספר הרב של הקילומטרים) המבוצעת בשרות התנועה מחייבת התייחסות מקצועית ורצינית לנושא הבטיחות בדרכים.

2. מטרת הנוהל:

מטרת נוהל זה להסדיר את ההתניות והדרישות מכל מי שנוהג במסגרת התנועה על מנת לתת מענה למגוון הסיכונים הכרוכים בנהיגה במסגרת הפעילות בתנועת הצופים. במסגרת זו יוגדרו הקריטריונים לפיהם תינתן ההרשאה לנהוג במסגרת פעילות תנועת הצופים במסגרת זו ייקבעו ויוגדרו כללי התנהגות והנחיות לנוהגים בשרות התנועה בדגש על מפעלים שבטיים, הנהגתיים ותנועתיים, בהן כמות הנסועה ועומס המשימות גדולים מאוד.

3. הגדרות:

- 3.1 פעילות חריגה** - פעילות במסגרת תנועת הצופים הנמשכת מעבר ל-18 שעות רצופות.
- 3.2 רכב בשירות התנועה** - כלי רכב בבעלות של תנועת הצופים, רכב שנשכר ע"י התנועה בכל פעילות, וכל רכב הנהוג בידי עובד/מתנדב/פעיל המבצע נסיעה במסגרת פעילות חריגה של התנועה.
- 3.3 נסיעה בשירות התנועה** - כל נסיעה אשר נועדה לסייע בפעילות תנועתית שבהלכה יוסעו חניכי/ עובדי התנועה או שישמש לשינוע של ציוד לוגיסטי.
- 3.4 רכב 4X4** - רכב בעל הנעה כפולה – שימוש ברכב זה יעשה באישור מנהל מרחב/מנהל אגף/מנהל התפעול
- 3.5 רכב גורר** - רכב מנועי מסחרי המותקן ומיועד לגרירת גרור, ושמצוין ברישיון הרכב כגורר.
- 3.6 רכב נגרר** - רכב שאינו רכב מנועי, המיועד לפי מבנהו להיגרר ע"י רכב מנועי מאחוריו, בין שהוא משמש ובין שאינו משמש להובלה.
- 3.7 היתר גרירה** - אישור תנועתי הניתן לנוהג בשרות התנועה לגרור רכב במהלך פעילות התנועה.
- 3.8 תנאי סף לקבלת אישור לגרור במסגרת התנועה**.
- 3.8.1 אינו** עונה על ההגדרה נהג צעיר ו/או נהג חדש
- 3.8.2 אינו** נמנה על עובדי התנועה¹ הקבועים או הזמניים.

¹ למעט אישור פרטני ממנהל אגף לחינוך או אישור פרטני ממזכ"ל התנועה

שם הנוהל: נוהל רכב

פרק ראשי:	בטיחות	מספר נוהל:	44.02.01
פרק משני:	רכב	מהדורה:	01
		תחולה:	תנועתי

3.8.3 בעל ניסיון מוכח² בגרירה - עיסוק מקצועי שמצריך גרירת נגררים או ניסיון אחר כגון גרירת סירות או טרקטורונים וכד'.

3.9. תאונה היא אירוע פתאומי, בלתי צפוי ובלתי מתוכנן, שהביא לפגיעה פיזית או נפשית באדם או לנזק לרכוש.

3.9.1 תאונת דרכים - תאונה שאירעה עקב הימצאות של רכב במצב של תנועה בדרך ושנגרמה בה חבלה, או שהתאונה הייתה מקור פגיעה באדם.³

4. אחריות :

אחריות לקיום נוהל זה מוטלת על הנהגים והנוהגים בשרות תנועת הצופים והממונים הישירים עליהם שלהם

5. הנחיות לביצוע:

5.1. הרשאה לנהיגה במסגרת התנועה : במסגרת פעילות חריגה מורשה לנהוג ברכב בשרות התנועה רק מי שגילו 21 שנה ולמעלה ושאינו מוגדר "נהג חדש"⁴ בעל רישיון בר תוקף ממשד התחבורה ואשר עבר תדריך לפני נהיגה ע"י מרכז ההנהגה/מנהל המרחב/אגף חינוך.

5.2. הערכות לנהיגה במסגרת פעילות חריגה במהלך מפעלי התנועה:
על מנת להתכונן כראוי לדרישות ולתנאים המיוחדים של נהיגה בפעילות חריגה, יעברו כל הנהגים והנוהגים במסגרת התנועה תדריך (נספח א') בנושאי בטיחות בדרכים ע"י הממונים הישירים עליהם לפני תחילת הנהיגה במסגרת הפעילות החריגה.

5.2.1. תכני תדריך בטיחות בדרכים ייכתבו ע"י מנהל מחלקת הבטיחות של התנועה בסיוע ממונה הבטיחות בתעבורה של התנועה וגורמי חוץ מקצועיים.

² יאושר על ידי מרכז ההנהגה (או מקביל אליו במטה) לאחר התייעצות עם רכז הבטיחות או ממונה הבטיחות בתעבורה

³ אתר "אור ירוק" <http://www.oryarok.org.il/?p=145>

⁴ ע"פ תקנות התעבורה "נהג חדש" הינו נהג שטרם מלאו שנתיים מיום קבלת רישיון הנהיגה.

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

5.3 הנחיות לנוהגים המשתתפים במפעלים שבטיים, הנהגתיים ותנועתיים

5.3.1 מנהלי טיולים אינם מורשים לנהוג במהלך הטיול .

5.3.2 שעות נהיגה ונסיעה:

5.3.3 נסיעות בשרות התנועה יתקיימו משעה 05:00 עד 23:00.

5.3.4 משעה 23:00 ועד 05:00 לא יתקיימו נסיעות, למעט במקרים הבאים:

5.3.4.1 פינוי רפואי - בשעות אלו יאושר ע"י מרכז הנהיגה בלבד.

5.3.4.2 כל נסיעה אחרת בשעות אלו תאושר ע"י מנהל המרחב⁵ בלבד.

5.3.5 שינה ומנוחה לפני נסיעה

הנוהג ברכב בשרות התנועה מחויב לישון לפחות 7 שעות רצופות בתקופה של 24 השעות שלפני תחילת משימת הנהיגה או 4 שעות רצופות בתקופה של 12 שעות שלפני תחילת משימת הנהיגה.

5.3.6 מלווה

בכל מהלך הטיול - מהשבט/מההנהגה לאזור המסלול במהלך המסלול ובחזרה, דהיינו - נהיגה החורגת מתחומי החניון וסביבותיו, חייבת בליווי של אדם ערני.

5.3.7 נהיגה בסיום הטיול / המפעל לשבט / הנהגה

מנהל הטיול יגדיר יום לפני סיום הטיול מי מבין הנהגים האפשריים, ינהג בכלי רכב בנסיעה הביתה, עד לתחנת הסופית. מנהל הטיול יודא ויאפשר לנוהג לבצע מנוחה לפי סעיף 5.3.5. ברכב ינהג רק נהג אשר ישן לפחות 7 שעות ברציפות במהלך ה-24 שעות שקדמו לנסיעה.

5.3.8 היה והנוהג נטל חלק בטיול/שהה בשטח שלושה ימים ויותר, יאושר לו

לנהוג רק אם יסיים את הנסיעה עד שעה 19:00, בתנאי שישן כמצוין לעיל

בסעיף 5.3.7

5.3.9 התנהגות ודיווח בעת תאונת דרכים

כל תאונת דרכים תדווח באופן מיידי לממונה הישיר על הנוהג, שמעורב בתאונה, במידת האפשר ע"י הנוהג עצמו.

הממונה על הנוהג יעדכן את שאר הגורמים הניהוליים. מנהל האגף / מחלקה ידווח לרכז הבטיחות התנועתי ויסכם עימו את תהליך התחקור. בשלב השני יעדכן הנוהג, או

⁵ או מקבליהם במטה שאינם באגף חינוך

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

הממונה עליו, את מחלקת תפעול ורכש / ממונה הבטיחות בתעבורה של התנועה בתאונה בה יש נפגעים על הנוהג/הממונה עליו לדווח למשטרת ישראל.

6. נספחים:

נספח א' – דוגמא לתדריך נהגים לקראת מפעלי תנועת הצופים

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

נספח א' – דוגמא לתדריך נהגים לקראת מפעלי תנועת הצופים

- כללי זהירות בנהיגה
- צמיגים
- בלמים
- עצירה להתרעננות
- ישן וחדש בתקנות התעבורה
- ראות ונראות
- חגורות בטיחות

כללי זהירות בנהיגה

אלפי מכוניות חדשות מצטרפות לכביש מדי חודש. הצפיפות בכביש עולה ואנו מצטווים לעשות כל שניתן על מנת לא להגדיל את מספר התאונות. את רוב תאונות הדרכים ניתן למנוע אם הנהגים יהיו ערניים וישימו לב לתקינות רכבם, לתנאי הדרך ולמצב התנועה.

הנהגת תנועת הצופים קבלה החלטה אסטרטגית לפתח שיטת עבודה מסודרת בנושא הבטיחות בדרכים. התאונות המחישו את הצורך הדחוף לעיסוק בנושא זה. הנוהל הזמני, המופעל בימים אלו, יסתיים בסוף חודש אפריל. בד"כ נטען כי הגורם האנושי הוא האחראי לתאונה, מטרת תוכן תדריך זה להגיע לכל הגורמים האנושיים שיקימו נסיעות במסגרת פעילות חריגה של תנועת הצופים.

קיום ההנחיות שלהלן יקטין את סיכוייך להיות מעורב בתאונת דרכים.

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

צמיגים

הצמיג הוא החוליה המקשרת בין הרכב לבין הכביש: חלק מתאונות הדרכים נגרמו בשל כשל בצמיגים!

מצב הצמיגים משפיע ישירות על יכולת השליטה של הנהג ברכב. טיפול הולם ושמירה על הצמיגים יגביר את בטיחות הרכב.

הקפד על לחץ אוויר בהתאם להוראות היצרן – בדוק את הלחץ, לפחות פעם בשבועיים, ולפני כל נסיעה ארוכה. כדאי לבדוק את הלחץ כאשר הצמיגים קרים יחסית – בתחילת הנסיעה. מומלץ לרכוש מד לחץ אוויר (זה לא יקר) ולמדוד איתו באופן קבוע – פעם בשבוע את לחץ האוויר. (מדי לחץ האוויר התחנות הדלק לא תמיד מדויקים). מידות לחצי הניפוח רשומות בסף דלת הנהג, על מכסה מיכל הדלק ובספר הרכב. ללחצי האוויר חשיבות מכרעת ביכולת הצמיג לאחוז בכביש. לחץ האוויר גבוה מדי או נמוך מדי עלול לגרום לאיבוד שליטה ברכב. בנוסף – נהיגה עם לחץ אוויר לא מתאים עלולה לפגום בצמיג: כשלחץ אוויר נמוך מדי, הצמיג עלול להתפוצץ תוך כדי נסיעה!

יש להקפיד על חריצים עמוקים מספיק בסוליות הצמיגים (לפחות 2 מ"מ) – גם בקיץ. הדבר מסייע לניקוז המים מבין הצמיג לכביש ומונע איבוד אחיזה.

נפיחויות או חתכים עמוקים בצמיג עלולים להסתיים בפיצוץ ובאובדן שליטה על הרכב.

בדוק לעיתים מזומנות את תקינות הצמיגים, כולל הצמיג הרזרבי! (שימת לבכם שמזג האוויר החם שעלול לשרור בתקופות הטיולים משפיע מאוד על שינויי לחץ האוויר בצמיגים).

קיימת סמכות לבוחן משטרה להוריד את הרכב מהכביש לצורך ביצוע תיקונים, בגין ליקויים בצמיג כגון: עומק חריצים מתחת ל 2 מ"מ, חתכים, נפיחויות וכיוב'.
בלמים

הקפד על מערכת בלמים תקינה - להבטחת יעילות העצירה.

פנה ללא דיחוי למוסך מורשה, במקרים הבאים:
כאשר הדוושה נמוכה ו/או הרכב סוטה בזמן בלימה ו/או יש צורך להוסיף נוזל בלמים ו/או נורת האזהרה של מערכת הבלמים נדלקת.
כאשר הינך מרגיש רעידות בהגה או בדוושת הבלם בעת בלימה במהירויות גבוהות.

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

כאשר נורת ה - ABS נדלקת.

כאשר דוושת הבלם "ספוגית".

שים לב! ברכב עם ABS בעת בלימות חזקות, או בלימות על כביש רטוב, תורגש רעידה חזקה בדוושת הבלם וייתכן וישמע טרטור מכיוון תא המנוע. הדבר נובע מפעילות תקינה של המערכת ולא מתקלה ולכן יש להמשיך וללחוץ בחוזקה על דוושת הבלם כל עוד יש צורך בבלימה.

עצירה להתרעננות

סטטיסטית, אנחנו עייפים יותר בקיץ, בשעות הקטנות של הלילה ואחר-הצהריים (הנטייה להירדם אחר-הצהריים חזקה במיוחד אצל נהגים גברים, אחרי גיל 40).

חוסר שינה בלילה שלפני הנהיגה, או שינה שאינה שלוהה (עם התעוררויות, לחץ וכדומה), הם הגורם מספר אחת לעייפות בנהיגה.

נהיגה ממושכת ללא הפסקות מעייפת ומסוכנת.

שרב, רעב, צמא, אלכוהול וכדומה, גם הם מפריעים לנהיגה שלנו.

סימני הזיהוי של עייפות מסוכנת: קושי לשמור על קו נסיעה ישר, עצימת עיניים, הנחת הראש על המשענת, פיהוקים, הימנעות מהתבוננות במראות גם כאשר יש בכך צורך, שפשוף תכוף של הפדחת... כל אחד מסימנים אלה מצביע לאותו כיוון - עצור להתרעננות!

כיצד לעצור להתרעננות?

לצערנו, יש תאונות גם בשולי הכביש, חלקן אף קטלניות. לפיכך גם כשעוצרים להתרעננות יש לעשות זאת בחוכמה:

- יש להעדיף ולעצור בתחנות דלק, תחנות רענון, חניונים או כל מקום מוגן אחר.
- במידה ואין אפשרות כזו, יש לעצור רחוק ככל הניתן משפת הכביש ומהפס הצהוב. אין לצאת מהרכב מצידו השמאלי - הקרוב לתנועה. יש לדאוג כי הרכב יראה מרחוק ע"י הפעלת אורות החירום המהבהבים ומשולש האזהרה.

אין לעצור בסיום עקומות - רכב חולף עלול להחליק ולסטות לשוליים.

אין לעצור בצידי הדרכים ל"נימנום" והשלמת שעות שינה - הדבר עלול להוות סיכון על ידי גורמים פליליים/פח"עים.

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

ישן וחדש בתקנות התעבורה

שיחות ו-SMS תוך כדי נהיגה

נהיגה ברכב דורשת מהנהג את מלוא תשומת הלב. זוהי עבודה במשרה מלאה הדורשת מהנהג " Full time job". כלומר, בזמן נהיגה אין לעסוק בנושאים אחרים, כגון עלעול בניירות, קריאת כותרות העיתונים או אף דיבור בטלפון. ואף על פי כן, החוק אינו אוסר על דיבור בטלפון אלחוטי, בזמן נהיגה ברכב, זאת כל עוד ברכב מותקנת דיבורית, כך ששתי ידיו של הנהג נשארות על ההגה. נהג המדבר בטלפון סלולרי כאשר הוא אוחז אותו בידו - צפוי לקנס של 2200 ש"ח והלא זו מחירן של 4 דיבוריות. להבהיר: הדיבור בטלפון אלחוטי בעזרת דיבורית אינו אסור על פי חוק, אולם הוא מסוכן: תשומת הלב של הנהג נתונה לא אחת לשיחה ולא לכביש, דבר היוצר סיכונים בטיחותיים מיותרים לנהג, לנוסעים עמו ברכב ולכל שאר כלי הרכב והולכי הרגל שבסביבתו. אם אתה חייב לדבר בטלפון בעת הנהיגה - עשה זאת בקיצור נמרץ.

כמו כן, חל איסור על שימוש ב-SMS תוך כדי נהיגה!

פנסי ערפל

פנסי ערפל - כשמם כן הם. הם מיועדים לערפל ולרעות לקויה בלבד. אין להדליקם בתנאי מזג אוויר טובים - הם עלולים לגרום לסינוור (הכוונה היא גם לפנס הערפל האחורי וגם לפנסי הערפל הקדמיים - שנמצאים רק בחלק מהרכבים). נסיעה במזג אוויר טוב עם פנסי ערפל דולקים "לחינם" לא רק שגורמת אי נוחות לנהג, אלא גם יכולה לעלות לנהג ה"מאיר" 250 ש"ח...

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

התנהגות בטיחותית כשהראות והנראות לקויות - הנחיות לנהג

העננים, הערפל והחשכה היורדת מוקדם מחייבים נהיגה אחרת וטיפול מיוחד ברכב. אולם לא הם הגורמים לתאונות. הגורם לתאונות הוא הנהג, שאינו נוהג נהיגה המתאימה לחורף ואינו מעניק לרכבו את הטיפול הדרוש.

מה עושים?	הגורמים המכבידים על הנהג בזמן הנהיגה
שומרים היטב על ניקיון השמשות ופני הפנסים, ונוסעים במהירות המאפשרת לעצור בתחום הנראה ושומרים מרחק.	בחורף הראות מוגבלת; יש יותר שעות חשכה שבהן עדיין מתרחשת פעילות של יום
נוסעים במהירות המאפשרת לעצור בתחום הנראה, מפעילים את המגבים במהירות המתאימה, מדליקים את אורות המעבר (הנמוכים) בכל עת ובכל דרך, נמנעים מעקיפה כי "המסך" מסתיר גם את הרכב הבא ממול ושומרים מרחק.	בגשם ובערפל הראות מוגבלת. הגשם יוצר מעין מסך לנגד העיניים, וככל שהוא חזק יותר הראות מוגבלת יותר. הערפל יוצר גם הוא מסך מסוכן, לרוב מסוכן מאוד.
מדליקים אורות גם ביום. תקנות התעבורה מחייבות להדליק אורות גם ביום בתקופה שבין 1 בנובמבר עד 31 במרס.	הנראות לקויה. כשהראות שלנו לקויה, ראותם של הנהגים האחרים לקויה אף היא. כלומר, הם עלולים להתקשות לראות אותנו.
אין נוהגים כשיש אדים על השמשות. מפשירים את האדים ורק אחר כך נוהגים. כדאי להפעיל את מפשירי האדים מיד עם הכניסה לרכב בבוקר הקר: יש להפעיל את מפשיר האדים החשמלי שמאחור ולהזרים אוויר חם לשמשה הקדמית. נכון שתחלופנה שניות אחדות, או אפילו דקות אחדות, עד שהאוויר המזורם יתחמם, אבל כדאי להתחיל בזה מיד, ובנתיים להשאיר חצי חלון פתוח. טוב להסתייע במזגן. הוא מייבש את האדים, ומכיוון שממילא טוב להפעיל את המזגן מפעם לפעם גם בחורף (למען תקינותו), הרי זו ההזדמנות.	אדים על השמשות. אדים המכסים את פני השמשות מסתירים את הדרך. יוצאים בבוקר מהבית החם ונכנסים לרכב הקר. הגוף חם, והאוויר הנשוף אף הוא חם. כך נוצרים אדים על השמשות. האדים חוסמים במהירות את שדה הראייה. הנהג ברכב ששמשותיו מכוסות אדים נוהג כעיוור. הנהג המסיר את האדים בעזרת כף ידו או אצבעותיו עושה פעולה חלקית מאוד ומזהם את השמשה.
מטליות עם חומרים מיוחדים שמנגבים בעזרתן את השמשה הנקייה (לא בעת שהיא מכוסה באדים) עוזרות מאוד במשך ימים אחדים.	

שם הנוהל: נוהל רכב

מספר נוהל: 44.02.01	בטיחות	פרק ראשי:
מהדורה: 01	רכב	פרק משני:
תחולה: תנועתי		

1. חגורת בטיחות בכל נסיעה

80% מכלל תאונות הדרכים שיש בהן נפגעים, נגרמות דווקא בדרכים עירוניות ובנסיעה במהירות נמוכה יחסית. המסקנה היא שגם בנסיעות קצרות וגם אם אתה נוסע במהירות נמוכה – אתה חשוף לפגיעה חמורה. במצב כזה, אם נהג שנוסע במהירות גבוהה יתנגש בך – הפגיעה תהיה קשה ומכאיבה, גם אם נסעת במהירות נמוכה. חגורת הבטיחות עשויה להציל אותך בשעת תאונה ולהקטין את עוצמת הפגיעה וחומריתה.

כשאתה נכנס למכונית – חגור חגורת בטיחות בכל נסיעה, גם אם היא קצרה.

חגורת הבטיחות שומרת שתהיה בטוח בתוך הרכב

אולי תופתע לדעת שהסיכוי להיפגע קשה מאוד בתאונה מחוץ למכונית גדול לאין שיעור מסכנת הפגיעה בתוך המכונית. הכוחות הפועלים בעת תאונה עלולים לגרום לאדם להיזרק מהרכב למרחק רב ולהיפגע על ידי רכב אחר או להיחבט בעצמים אחרים בכביש.

בשעת התנגשות – חגורת הבטיחות שומרת שתהיה בטוח בתוך המכונית.

גם כשיש כרית אוויר במכונית - אתה חייב לחגור

כרית אוויר יעילה אך ורק אם אתה חגור בחגורת בטיחות. בשעת תאונה שבה נפתחת כרית האוויר, נוסע לא חגור עלול להיפגע מהכרית הנפתחת במהירות עצומה ובכוח אדיר. חגורת הבטיחות תמנע את הפגיעה מהמכה האדירה והמסוכנת של הכרית.

הערה: מומלץ לא להושיב ילד עד גיל 12 במושב שכרית אוויר מותקנת לפניו.

2. החוק מחייב לחגור גם מאחור

החוק מחייב לחגור חגורת בטיחות במושב האחורי בכל רכב פרטי משנת ייצור 1987 ואילך. ילדים קטנים יש לחגור מאחור במכוניות משנת ייצור 1983.

בכל מכונית שמותקנות בה חגורות במושב האחורי, חובה לחגור חגורת בטיחות גם מאחור. נוסע שאינו חגור במושב האחורי, עלול לספוג בזמן תאונה חבטות ואף להיזרק מהמכונית החוצה בעוצמה. אז לפני כל נסיעה – תהיו בטוחים שכולם חגורים, מלפנים ומאחור.